

Sygn. akt I C 2462/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2021r.

Sąd Okręgowy w Płocku, Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: sędzia Radosław Jeznach

Protokolant: sekr. sąd. Damian Gołębiowski

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2021r. w Płocku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko E. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej E. S. na rzecz powódki M. D. kwotę 93 436,45 zł (dziewięćdziesiąt trzy tysiące czterysta trzydzieści sześć złotych czterdzieści pięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 sierpnia 2019r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5 428 zł (pięć tysięcy czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;
2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;
3. nakazuje ściągnąć od pozwanej E. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 500 zł (pięćset złotych) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych, w pozostałym zakresie odstępując od obciążania pozwanej kosztami sądowymi.

sędzia Radosław Jeznach

Sygn. akt I C 2462/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 sierpnia 2019 r. (wniesionym w dniu 25 listopada 2019 r.) powódka M. D. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej E. S. kwoty 101 830,68 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w okresie od 01 lipca 2014 r. do 07 stycznia 2018 r. była zatrudniona przez pozwaną w należącej do niej firmie (...) – w tym okresie relacje między stronami układały się poprawnie, pozwana poprosiła powódkę o udzielenie jej pożyczki w kwocie 50 000 zł, zwracając się do niej z prośbą o zaciągnięcie kredytu i przekazania tak uzyskanej kwoty pieniężnej, zobowiązując się do zwrotu przekazanej kwoty. Powódka podniosła, że spełniając prośbę pozwanej uruchomiła w dniu 30 października 2015 r. w (...) BANK SA kredyt o numerze (...) w kwocie 50 000 zł i tego samego dnia przelała całą kwotę kredytu na rachunek bankowy pozwanej tytułem pożyczki. Według powódki z przekazanej kwoty pozwana nie zwróciła 45 296,52 zł – według uzgodnień między stronami to pozwana miała regulować bezpośrednio w banku raty zaciągniętego przez powódkę kredytu, jednak po dokonaniu kilku płatności na poczet rat, zaprzestała spłacania kredytu. Powódka podała nadto, że pozwana prosiła ją

o udzielenie kolejnej pożyczki, w związku z czym powódka uruchomiła w dniu 02 listopada 2015 r. kredyt w Banku (...) SA w B., nr (...) - (...), na kwotę 50 000 zł, tego samego dnia przelewając pieniądze na rachunek bankowy pozwanej – do rozliczenia na dzień wniesienia pozwu pozostała kwota 48 139,93 zł. Kolejny kredyt według powódki zaciągnięty został w (...) BANK SA na kwotę 13 098,94 zł – z tego tytułu do rozliczenia pozostała kwota 8 394,23 zł.

W odpowiedzi na pozew z dnia 01 kwietnia 2020 r. pozwana E. S. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana przyznała, że we wskazanym w pozwie okresie zatrudniała powódkę oraz że na jej rachunek bankowy powódka przelała łączną kwotę 100 000 zł w dwóch transzach – pozwana zaprzeczyła jednocześnie, aby strony łączyła umowa pożyczki; według pozwanej kwota 60 000 zł odpowiadała zapłacie za czynsz lokalu mieszkalnego udostępnionego powódce od 15 maja 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., zaś kwota 40 000 zł miała pozostać na koncie pozwanej albowiem pozostająca w konflikcie z córką powódka zamierzała zakupić dla siebie mieszkanie w S.; z tego też powodu przelała dodatkowo kwotę 20 000 zł. Pozwana wskazała, że powódka poprosiła ją o dokonywanie spłat rat kredytowych, przy czym zaprzeczyła, aby wcześniej wiedziała, że środki pieniężne, którymi dysponowała powódka, pochodziły z kredytów. Pozwana podniosła, że powódka od wielu lat cierpi na chorobę psychiczną, która według niej jest przyczyną formułowania roszczeń pieniężnych.

W piśmie procesowym z 08 września 2020 r. powódka podtrzymała stanowisko procesowe wyrażone w pozwie; wskazała, że strony łączyła umowa pożyczki zawarta w formie ustnej, co zostało wykazane przedstawionymi dokumentami. Powódka podniosła, że twierdzenia przedstawione w odpowiedzi na pozew są nielogiczne i niespójne; z ostrożności procesowej wskazała na ewentualność oparcia roszczeń o podstawę prawną w postaci konstrukcji bezpodstawnego wzbogacenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

M. D. była zatrudniona przez E. S. w okresie od 2014 r. do 2018 r.; ich znajomość sięga 2008 r. E. S. zaproponowała M. D., aby prowadziła jej pensjonat w C. – E. D. od 2012 r. prowadziła pensjonat przy ul. (...) w C., pozostając w stosunku pracy z E. S.; zajmowała jeden pokój w pensjonacie, korzystała z wyżywienia w pensjonacie, który prowadziła i w którym faktycznie za zgodą właścicielki zamieszkiwała do 2017 r. E. S. w okresie, gdy M. D. prowadziła w jej imieniu pensjonat, nie żądała zapłaty czynszu, ponosząc w całości koszty utrzymania pensjonatu, płaciła M. D. wynagrodzenie za prowadzenie i zajmowanie się pensjonatem.

W 2015 r. E. S. w związku ze swoimi kłopotami finansowymi zwróciła się do M. D. z prośbą o zaciągnięcie umów kredytowych i udostępnienie jej w ten sposób środków pieniężnych, zobowiązując się do bezpośredniego spłacania rat w bankach.

W dniu 30 października 2015 r. M. D. zawarła z (...) BANK SA umowę kredytu o numerze (...) na łączną kwotę 71 098,47 zł – z czego do dyspozycji kredytobiorcy postawiona miała zostać kwota 50 000 zł; kredyt spłacany miał być w ratach miesięcznych do października 2022 r. (umowa z załącznikami k. 15-30); w dniu zawarcia umowy w związku z postawieniem do dyspozycji kredytobiorcy kwoty kredytu, cała kwota 50 000 zł przelana została przez kredytobiorcę na rachunek bankowy E. S. (wyciąg k. 31, 33, 34). E. S. dokonywała spłat rat kredytu bezpośrednio do banku.

W dniu 02 listopada 2015 r. M. D. zawarła z Bankiem (...) SA w B. umowę kredytu o numerze nr (...) - (...) na łączną kwotę 57 803,47 zł – z czego do dyspozycji kredytobiorcy postawiona miała zostać kwota 50 000 zł; kredyt spłacany miał być w ratach miesięcznych do listopada 2025 r.; w dniu zawarcia umowy w związku z postawieniem do dyspozycji kredytobiorcy kwoty kredytu, cała kwota 50 000 zł przelana została przez kredytobiorcę na rachunek bankowy E. S. (umowa z załącznikami i historia rachunku k. 45-59). E. S. dokonywała spłat rat kredytu bezpośrednio do banku (k. 32).

W maju 2017 r. E. S. dokonała na rachunek bankowy M. D. przelewu na kwotę 5 000 zł, tytułując transakcję jako „zwrot” (potwierdzenie przelewu k. 94).

E. S. zaprzestała dokonywania spłat rat kredytów zaciągniętych formalnie przez M. D., prowadziła korespondencję z córką M. D. w przedmiocie zaległości w spłacanych ratach (wydruki k. 13); nie odpowiedziała na wezwanie do zapłaty wystosowane w piśmie z 07 sierpnia 2019 r. (odebrane w dniu 19 sierpnia 2019 r.), w którym M. D. zażądała zwrócenia na jej rzecz w terminie 3 dni kwot : 45 296,52 zł tytułem pożyczki w związku z przekazaniem kwoty 50 000 zł w dniu 02 listopada 2015 r., 48 139,93 zł tytułem pożyczki w związku z przekazaniem kwoty 50 000 zł w dniu 30 października 2015 r. oraz 8 394,23 zł tytułem pożyczki przekazanej w dniu 17 marca 2017 r. (k. 11, 12; datę odebrania przesyłki o wskazanym numerze ustalono na podstawie strony internetowej (...))

W związku z zaprzestaniem dokonywania spłat przez E. S. tytułem zaciągniętego w (...) BANK SA kredytu o numerze (...) na dzień 03 czerwca 2019 r. do spłacenia pozostała kwota 45 296,52 zł (zaświadczenie k. 14).

W związku z zaprzestaniem dokonywania spłat przez E. S. tytułem zaciągniętego w Banku (...) SA kredytu o numerze (...) - (...) na dzień 17 maja 2019 r. do spłacenia pozostała kwota 48 851,17 zł (zaświadczenie i wezwanie k. 60 i 61).

Pismem z 12 marca 2018 r. E. S. wezwała M. D. do uiszczenia na jej rzeczy kwoty 118 600 zł tytułem czynszu, kosztów wyżywienia, opłat za media i za parkowanie samochodu w związku z korzystaniem z nieruchomości przy ul. (...) w C.; pismem z 31 stycznia 2019 r. dodatkowo wezwała do odbioru rzeczy osobistych pozostawionych w w/w wynajmowanym lokalu (k. 95-96).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dokumentów, zeznań świadka E. C. (1) (00:04-15 rozprawy z 13 listopada 2020 r.) oraz zeznań powódki (00:02-21 rozprawy z 16 września 2020 r. i 00:06-17 rozprawy z 20 stycznia 2021 r.).

Sąd ocenił zeznania świadka jako wiarygodne – zeznania pozostają spójne wewnętrznie oraz korelują z przedstawionymi dokumentami. Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanej w zakresie, w jakim pozwana twierdziła, że strony umówiły się co do płatności czynszu przez powódkę za możliwość korzystania z pokoju w pensjonacie i wyżywienia; zeznania pozwanej co do rzekomego konfliktu między powódką a jej córką E. C. nie potwierdziły się – zeznania i twierdzenia co do motywów przekazywania pozwanej pieniędzy, pozostają sprzeczne ze zgromadzonym materiałem dowodowym a także zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w zakresie kwoty 93 436,45 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności roszczenia o zwrot pożyczki wynikającego z wezwania do zapłaty należności.

Zgodnie z art. 720 §§ 1 i 2 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości; umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej. Zgodnie z art. 471 kc dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Umowa pożyczki ma charakter konsensualny - do jej zawarcia dochodzi przez samo porozumienie stron, tj. zgodne złożenie przez strony oświadczeń woli; kwestia przeniesienia własności przedmiotu umowy stanowi natomiast element wykonania zawartej już umowy; przedmiotem pożyczki mogą być nie tylko pieniądze rozumiane jako gotówka, ale i pieniądz bezgotówkowy - w tym ostatnim przypadku wydanie pożyczki następuje poprzez przelew bankowy i dochodzi do niej z chwilą uznania rachunku bankowego biorącego pożyczkę; do elementów przedmiotowo istotnych umowy pożyczki, które muszą zostać objęte zgodną wolą stron, aby doszło do zawarcia umowy, jest ustalenie określonej ilości pieniędzy, które dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego (por. np. wyrok SA w Warszawie z dnia 10 stycznia 2019 r., VII AGa 1176/18, LEX nr 2725602). W sprawie niniejszej bezspornym pozostaje, że pozwana otrzymała od powódki dwa przelewy na kwotę w sumie 100 000 zł; ponieważ Sąd uznał za przekonujące twierdzenia powódki co do celu i motywacji przekazania tych środków pozwanej, a z

drugiej strony oceniono jako niespójne wyjaśnienia pozwanej, jakoby chodziło o zapłatę czynszu i należności oraz swoiste powierzenie tych środków pozwanej, to uznać należało, że istotnie doszło do zawarcia między stronami dorozumianej umowy pożyczki : strony ukształtowały zobowiązanie w ten sposób, że powódka zaciągnie umowy kredytu, z których środki udostępnione zostaną pozwanej, ta zaś zobowiązana będzie spłacać należności wobec banków. Swoiste podstawienie pozwanej w miejsce formalnego kredytobiorcy, pozostające poza stosunkiem umowy kredytu i niemające żadnego wpływu na zakres zobowiązania powódki jako kredytobiorcy wobec banków, nie stoi na przeszkodzie w przyjęciu, iż faktyczną wolą stron było zawarcie swoiście ukształtowanej umowy pożyczki; zauważyć należy, iż sposób ukształtowania obowiązków pozwanej, jako osoby faktycznie korzystającej z kredytu, zakładał ukryte wejście pozwanej w sytuację prawną powódki jako kredytobiorcy – a zatem w istocie pozwana zobowiązała się nie tylko do zwrócenia faktycznie udostępnionych jej środków (łącznie 100 000 zł), ale poniesienia za kredytobiorcę wszystkich kosztów umów kredytu. Pozwana przyznała, że dokonywała bezpośrednich spłat z tytułu dwóch umów kredytowych zawartych przez powódkę – zakładać zatem należy, że znała warunki tych umów. Bezspornym pozostaje, że pozwana zaprzestała spłacania należności w stosunku do banków – wiązało się to z powstaniem zaległości nie tylko w zakresie kapitału, ale pozostałych należności składających się na odsetki i koszty umów kredytowych; ponieważ pozwana nie wywiązała się ze swojego zobowiązania wobec powódki, po jej stronie powstał obowiązek nie tylko zwrócenia środków pieniężnych będących przedmiotem umowy pożyczki, ale też naprawienia szkody wynikającej z niedotrzymania warunków zobowiązania – szkoda ta w szczególności polegała na powstaniu obowiązku zapłacenia wyliczonych przez banki należności wynikających z przedstawionych zaświadczeń. Niezależnie zatem od uznania, czy przedmiotem umowy pożyczki były kwoty odpowiadające kwotom kredytów uzyskanych przez powódkę (obejmujących również środki przeznaczone na pokrycie prowizji czy składek ubezpieczeniowych), czy też tylko kwoty dwa razy po 50 000 zł fizycznie przekazane pozwanej, to pozwana zobowiązana jest do zwrócenia na rzecz powódki niekwestionowanych co do wysokości należności wskazanych przez banki – bo pozwana jest zobowiązana do naprawienia szkody według reżimu kontraktowego (art. 471 kc) w związku z niewłaściwym wykonaniem zawartej w sposób dorozumiany umowy.

Zgodnie z art. 74 §§ 1 i 2 kc zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej bez rygoru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności; przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej; jednakże mimo niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo fakt dokonania czynności prawnej jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu. Jeżeli ustawa lub umowa stron wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym (art. 246 kpc). W sprawie niniejszej dopuszczalne było w świetle przytoczonych uregulowań przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka i stron na okoliczność zawarcia umów pożyczek – w szczególności w kontekście przedstawienia przez powódkę pisemnych dowodów w postaci wydruków dokumentów bankowych : dowód przelewu na konto stanowi uprawdopodobnienie faktu zawarcia i dokonania wskazywanej przez strony umowy pożyczki za pomocą dokumentu (por. np. wyrok SN z 19 stycznia 2018 r., I CSK 182/17, LEX nr 2558240). Umowa pożyczki niewątpliwie może być zawarta w formie ustnej, zaś brak formy pisemnej ma skutki wyłącznie dla celów dowodowych (por. np. wyrok SA w Warszawie z 20 grudnia 2017 r., VI ACa 1338/16, LEX nr 2520510 oraz wyrok SA w Katowicach z 21 marca 2018 r., I ACa 994/17, LEX nr 2487686).

Jak wskazywano wyżej, pozwana nie kwestionowała faktu przelania na jej rachunek bankowy łącznej kwoty 100 000 zł w dwóch transzach; przecząc obowiązkowi zwrotu pieniędzy wskazywała, że część przekazanych przez powódkę pieniędzy zaliczyła na poczet należnego jego wynagrodzenia za udostępnienie powódce lokalu mieszkalnego w C., część zaś miała zostać zabezpieczona w celu zakupu przez powódkę lokalu mieszkalnego – w zakresie żadnego z tych twierdzeń pozwana nie sprostowała spoczywającemu na niej ciężarowi dowodu. Twierdzenia pozwanej co do istnienia wzajemnej i nadającej się do przeciwstawienia roszczeniu powódki należności, pozostały gołosłowne; w

szczegółności brak jest jakichkolwiek podstaw do ustalania, że zgodnie z umową stron powódka zobowiązana była do uiszczania czynszu najmu oraz rozliczania się z wykorzystanych produktów żywnościowych czy opłat za media w związku z prowadzeniem pensjonatu należącego do pozwanej. Niezależnie od powyższej konstatacji podnieść należy, że w niniejszym postępowaniu niedopuszczalne było zgłoszenie zarzutu potrącenia, albowiem było to sprzeczne z dyspozycją art. 203¹ § 1 kpc, zgodnie z którym podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, chyba że wierzytelność pozwanego jest niesporna lub uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego; niewątpliwie wzajemne wierzytelności stron nie pochodzą z tego samego stosunku prawnego (umowa pożyczki – umowa najmu, bezpodstawne wzbogacenie). Ewentualne roszczenia pozwanej w stosunku do powódki związane z udostępnieniem lokalu mieszkalnego i zapewnieniem wyżywienia mogą być przedmiotem innego postępowania sądowego.

Powództwo należało oddalić ponad zasądzoną kwotę stanowiącą sumę wynikających z zaświadczeń bankowych należności; zważyć należy, że niewątpliwie relacje finansowe między stronami były bardziej złożone, niż jedynie sprowadzające się do udostępnienia przez powódkę środków uzyskanych przez nią z umów kredytowych : pomijając kwestie rozliczenia czynszu i innych należności, strony pozostawały w sporze co do kwestii pracowniczych, były również inne przesunięcia majątkowe (pозwana przyznała, że przyjęła od powódki inne jeszcze kwoty). Jako nieudowodnione w szczególności uznał Sąd twierdzenia powódki co do rozliczenia przekazanych pozwanej środków uzyskanych z (...) BANK – materiał dowodowy w tym zakresie jest bardzo skąpy, nie pozwala w szczególności na zweryfikowanie wysokości należności podlegającej ewentualnemu zwrotowi. Zważyć należy, że pozwana potwierdziła, że otrzymała od powódki kwotę 20 000 zł; jednocześnie przedstawiła dowód zwrócenia powódcie kwoty 5 000 zł – a zatem istotnie pewne rozliczenia finansowe niewątpliwie miały miejsce, jednak nie sposób na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego poczynić stanowczych ustaleń co do ich precyzyjnego wymiaru.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc, zasądzając na rzecz powódki część poniesionych przez nią kosztów procesu (wynagrodzenie pełnomocnika według stawki minimalnej wynikającej z § 2 pkt 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015.1800, z późn. zm.) oraz część opłaty od pozwu 500 zł) w stosunku odpowiadającym procentowi, w jakim utrzymała się ze swoim żądaniem. Od pozwanej nakazano ściąganie części nieuiszczonych kosztów sądowych (art. 113 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) w zakresie opłaty od pozwu do kwoty 500 zł, w pozostałym zakresie odstępując od obciążania pozwanej nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

SSO Radosław Jeznach

Zarządzenie : odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pozwanej.